

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ – МАЙБУТНЬОГО ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Мельник Т.Г.,

*к.е.н., доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
e-mail: melniktg67@gmail.com*

Питання академічної доброчесності на сьогодні є актуальним не тільки для України, а і для всього світу. Сучасна парадигма вищої освіти: студентоцентроване навчання, компетентний підхід в побудові та реалізації навчальних програм, навчання, орієнтоване на результати. Для забезпечення якості освітнього процесу у 2005 році були прийняті «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (ESG) [1]. До цього процесу приєдналася і Україна шляхом: а) прийняттям оновлених законів «Про освіту» та «Про вищу освіту»; б) створенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Мета – систематизація та узагальнення теоретичних положень академічної доброчесності в частині визначення етичних принципів, учасників освітнього процесу, окреслення проблем та можливість їх вирішення. Об'єктом дослідження є академічна доброчесність.

Теоретичною основою слугували методи систематизації інформації, її узагальнення, що дало змогу виокремити основні положення академічної доброчесності.

«Більшість учасників освітнього процесу визнають, що прояви нечесності й корупції мають місце, але визнавати їх системними проблемами адміністрації ЗВО не готові. Основною причиною, безумовно, є необізнаність нашої молоді, хибне розуміння цінностей» [3]. Задля вирішення цих проблем було створено Проект сприяння академічній доброчесності в Україні, 2016 (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP) – ініціатива, яка спрямована на системні зміни в українській вищій освіті. Учасниками зазначеного проекту були 10 українських університетів, а також Федерація роботодавців України, CEDOS, Microsoft Україна та ін., тобто представники бізнесу - потенційні роботодавці випускників [2].

Кожен, хто має відношення до освітнього процесу, повинен пам'ятати про моральні норми та доброчесність. Саме тому для всієї науково-освітньої спільноти набуває особливого значення академічна доброчесність, визначення якої наводиться в Законах (п.1 ст.42) [4] та (п.11 ст.1) [5] «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень».

Учасниками освітнього процесу у закладах вищої освіти є (розд. X, ст. 52)[5] наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники (персонал ЗВО);

здобувачі вищої освіти; фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу; інші працівники ЗВО, а також можуть залучатися роботодавці.

Ключові цінності, основні принципи й стандарти етичної поведінки учасників освітнього процесу визначаються університетською спільнотою «Етичним кодексом», для прикладу, Етичний кодекс університетської спільноти Київського національного університету імені Тараса Шевченка [6]. Принципи, які обов'язково декларуються в «Етичних кодексах»: академічна свобода; академічна доброчесність; справедливості; законності; гендерної рівності; взаємної довіри; чесності й порядності; компетентності та професіоналізму; свободи в дослідницькій і викладацькій діяльності; партнерства і взаємодопомоги; взаємоповаги; прозорості; безпеки та добробуту. Дотримання цих принципів має бути справою честі всіх членів університетської спільноти. Тільки так можна досягти високого професіоналізму майбутнього персоналу підприємств. Вища освіта спрямована на досягнення багатьох цілей, в т.ч. сталого розвитку, включаючи підготовку студентів до активного громадянства, до їх майбутньої кар'єри (їх здатність до працевлаштування), підтримку їх особистого розвитку та ін.

Роль викладача є вирішальною щодо набуття знань, компетентностей і навичок «здобувачів вищої освіти та інших осіб, які навчаються у закладах вищої освіти» [5]. Контингент студентів, який стає усе різноманітнішим і зорієнтованим на результатах навчання вимагає студентоцентрованого навчання і викладання, а отже, роль викладача також змінюється. ЗВО повинні переконатись у компетентності своїх викладачів, також необхідно застосовувати чесні і прозорі процеси щодо прийняття на роботу та розвитку персоналу [1].

Працевлаштування випускників ЗВО – одна із найскладніших проблем сучасного ринку праці, особливо нині в умовах пандемії [7]: неузгодженість рівня вищої освіти з вимогами й пропозиціями з боку ринку праці; зростання безробіття серед випускників; наявність теоретичних знань та відсутність досвіду; відірваність теоретичної підготовки від практики. Одним із важливих критеріїв при працевлаштуванні випускників ЗВО є оцінка особистісних характеристик і потенціалу претендента (відповідальність, ініціативність, активність, цілеспрямованість, працездатність, бажання розвиватися, креативність, винахідливість, творчі здібності та ін).

Тому все більшого значення набуває підготовка висококваліфікованих працівників для всіх секторів економіки, освіта розглядається як організований процес трудової соціалізації особистості, що передбачає адаптацію в професійному полі, оволодіння професією і рівнем кваліфікації, безперервне зростання компетентності, розвиток здібностей в різних областях професійної діяльності, тобто навчання протягом всього життя.

Отже, академічна доброчесність стосується не лише якості освіти – вона впливає на те, яких громадян виховує система вищої освіти, які цінності закладаються під час навчання у ЗВО, як адміністрація закладу забезпечує й створює умови роботи для персоналу – науково-педагогічних та інших працівників.

Список використаних джерел:

1. *Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG)*. Київ. ТОВ «ЦС». 2015. 32 с.
2. *Проект сприяння академічній доброчесності в Україні*. URL: https://www.univer.kharkov.ua/docs/SAIUP_Presentation.pdf (дата звернення 01.03.2021)
3. *Академічна доброчесність в університеті: погляд і роль студентів*. URL: <https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-v-universyteti-poglyad-rol-studentiv/> (дата звернення 01.03.2021)
4. *Про освіту* : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. Дата оновлення 05.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 01.03.2021)
5. *Про вищу освіту* : Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. Дата оновлення 05.02.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 02.03.2021)
6. *Етичний кодекс університетської спільноти Київського національного університету імені Тараса Шевченка, ухвалений на Конференції трудового колективу, протокол № 2 від 27.12.2017 року*. URL: <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf> (дата звернення 28.02.2021)
7. Федоренко Н.І. Молоді фахівці на ринку праці: особливості відбору персоналу. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2015. № 2. С.40-43